

ממנו חרות

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

מציאות בני ישראל בעולם העשיה - המשכה ממציאותם הרוחנית במחשבה קדומה

בדיבור זה מבאר רבינו את ענין המנוחה ותיקון עולם המעשה, על ידי התדבקותו בבחינת שורשו הפנימי, כפי שהוא במחשבת השם יתברך, ששם מקור חיותו והוייתו האמיתית. וענין זה מבואר על פי ההקדמה הידועה בדברי רבינו, שכאשר הקדוש ברוך ברוך הוא התבונן במעשי הצדיקים, צמצם את מחשבתו כביכול להתענג ולהתפאר ממעשי הצדיקים, ויצירת ישראל בעולם העשיה היא המשכה ממציאותם של ישראל כפי שהיא קיימת בעולם המחשבה של הקדוש ברוך ברוך הוא, והיא הנקראת בלשון רבינו 'ציור', ואם כן הצורה העליונה של העולם החקוקה במחשבה העליונה (שהוא ענין השעשועים שנפעלים ממעשי הצדיקים), היא מקור המעשה - קיום כל העולם על כל פרטיו.

ואם כן הצדיק שדבוק במחשבת הקב"ה עצמו, שהיא חיות ושורש העולם, אזי כשמביט ורואה את העולם, ומקשרו אל השורש של העולם שהוא רצון הקב"ה לחיותו ולהוותו על מנת שתתגלה מלכותו, אזי במחשבה זאת הוא מייחד את הגוף של העולם שהוא מציאותו החיצונית, אל צורתו הפנימית שהוא 'נשמתו' דהיינו שורש הווייתו במחשבת הקב"ה כביכול. וענין זה מבאר רבינו על ענין השבת, שבו נשלמת כוונת ומחשבת הקב"ה לברוא את העולם על מנת שתתגלה מלכותו יתברך, ועל ידי נשלמת יצירת העולם הזה בשלימות, כיון שאז שהוא מקבל את חיות מעולם התענוג שהוא הציור העליון שבו נצטייר העולם כפי שעתיד להיות בשלימות.

וזהו שנאמר "ויכל אלוקים ביום השביעי", ומשמע שיצירת העולם נשלמה על ידי השבת עצמו, ששרתה על הבריאה נשמתה וחיותה שהיא המחשבה העליונה שיתמלא כבוד השם בעולם, ועל ידי הבהיק עליה הקב"ה ממחשבתו יתברך שהיא "עצם אלהות", "והבהיק זיו הדרו מסוף העולם ועד סופו".

מגיד מראשית

תורתו של המגיד זי"ע"א לפרשת השבוע

שהיא בריאת האדם הראשון. ורבינו מבאר הענין על פי הסוד, שהכוונה בבחינת 'חיה' הוא על צורת כללות נשמות ישראל, השכינה המכונה "כנסת ישראל", כפי שהיתה כלולה במחשבת הקב"ה הנקרא 'אדם' כביכול, **כִּי בְּאֵמַת בְּשִׁעָה שְׂרֹאָה הַדְּבָר בְּעֲצָמוֹ אִינוּ נִכְר הַנוֹקְבָא כָּלֵל** כשהמשפיע עצמו ניכר ונראה בשעה שמשפיע, אין מורגש הרשימו שנחלק בלב המקבל באותה שעה למציאות, כיון שהוא נכלל בהארתו של המשפיע וכמציאות אחת הם נחשבים, ולענייננו, מכיון שמציאות ישראל נמשכה ממחשבה עליונה, נחשבה כל מציאות ישראל כחלק מאלוקים חיים, ולא נחשבה מציאות לעצמה, **אָךְ אַחַר שְׁיִלָּךְ הַמִּשְׁפִּיעַ מִזֶּה הַמָּקוֹם נִשְׁאָר רֵק הַרְשִׁימוֹ בְּעֲצָמָה** ואז הוא ניכר ומורגש ונחשב לעצמו, **וְאַחַר כֵּן, אֶפְלוּ כְּשִׂרְוָאָה עוֹד שֶׁהַמִּשְׁפִּיעַ חוֹזֵר וּמְתַגַּלֵּה וּמֵאִיר לוֹ, אָךְ עַל פִּי כֵן נִשְׁאָר וְנִכְר הַרְשִׁימוֹ לְבַחֲיָנָה מִיַּחְדָּת, הַרְשִׁימוֹ שְׁבִלְבוֹ** שנחלק לאחר הראייה שראה בעבר כשהשתוקק לראותו שוב, מתחבר עם המראה שרואה עכשיו וההתפעלות היא משניהם יחדיו, ואין הרשימו אינו מתבטל לגבי המראה המשפיע אליו, אלא הוא בבחינת נוקבא המקבלת מבעלה ועם כל זה עולה בשם לעצמה.

וְזֶהוּ 'וַיִּפֶּל ה' אֱלֹהִים תְּרַדְמָה עַל הָאָדָם' (בראשית ב א) לצורך בריאת חווה, **דְּהֵיִינוּ שְׁנִסְתַּלַּק הַזָּכֵר, וְנִכְר הַנוֹקְבָא, כְּלוֹמֵר** נסתלקה הנהגת הזכר שהיא מחשבת הקב"ה המשפיע לכל חי בבחינת זכר, וזהו נקרא שנפלה עליו שינה כביכול, והכוונה על פי הסוד שנסתלקו המוחין והשפעתו אינה ניכרת היינו שנתעלם השפע שנמשך ממחשבה זו לכנסת ישראל כדי שיקבלו צורה וחשיבות לעצמה, כמשל הנזכר, שבתחילה ראה הרואה את הבנין, ולאחר מכן כשנסתלקה מעיניו ציור הבנין יש לציור ממשות וחשיבות, **דְּהֵיִינוּ הַרְשִׁימוֹ** שהיה כלול עד עכשיו בזכר, כלומר שלא היה לו שום היכר ומציאות לעצמו כנגד עיקר ההשפעה שהוא הזכר, ועכשיו כיון שכבר אין נראה השפעת הזכר לעיו, ניכר ונעשה **פְּרָצוּף בְּעֲצָמוֹ**.

וְזֶה פְּרוּשׁ שְׂאֵמֵר מִשֶּׁה אֶסְתֶּרָה נָא וְאֶרְאָה

וְרָאָה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתֶם אֲשֶׁר אִתָּה מְרָאָה בְּהָר (שמות כה מ).

כָּל הָאוֹמֵר וַיְכַלּוּ בְּשֶׁבֶת כָּאֵלוּ וַעֲשֵׂה שְׂתָף לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית (שבת קיט:). על דרך דברי רש"י **מָה הִיא הָעוֹלָם חֹסֵר, מְנוּחָה, בְּאֵה שֶׁבֶת בְּאֵה מְנוּחָה. וְגַם לְבֵאֵר הַפְּסוּק (בראשית ב ב) 'וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי'.**

כִּי כָּלֵל גְּדוֹל הוּא אִם רֹאֵה אָדָם דְּבֵר צִיּוֹר וּבְנִין, וְאַחַר הָרְאוּת הַזֶּה נִשְׁאָר הַרְשִׁימוֹ חֲקוּק בְּלִבּוֹ וְכֵל הַבְּנִין. וְזֶהוּ וְנִקְרָא רְשִׁימוֹ בְּכָל מָקוֹם, כי הזכרון הוא שמתעורר שוב מה שנרשם ונחלק בלבו בשעת הראיה, ובבחינת הרשימו שהיא החקיקה, שאינה עצם הדבר, אלא ההשפעה של אותו דבר שנחלק לעד אצל המקבל, **נִקְרָא מַלְכוּת,** כי ענין המלכות היא כח התגלות ההשפעה של המלך אל עבדיו כפי שנחלקת בלב העם המקבלים מלכותו, וכן רשימו זה הוא ההשפעה של הבנין כלפי הרואה, והוא **נוֹקְבָא,** בחינת מקבל שאין לו מעצמו כלום כנקבה שמקבלת את השפע מבעלה, **לְגַבֵּי בְנִין** שהוא שורש הציור - בחינת המשפיע, **מִמֶּשׁ** כמו כל בחינת נוקבא המקבלת מזכר בכל העולמות, שבכל עת ורגע מתחדשת השפעתה מהמשפיע אליה, כי הרשימו אינו מציאות לכשעצמו, אלא השפעה הנוולדת מהחיות הנחלקת בו בכל עת מהשפע הנשפע אליו, ולענייננו כפי שנחלק בו כתוצאה מראיית הבנין הזה, והוא חיות.

וּבְיָדָאֵי קָאֵן בְּרְשִׁימוֹ הנחלק בלב שהוא בבחינת זכרון **יֵשׁ כֹּחַ הַדְּבָר** עצמו **גַּם כֵּן, כִּי כֹחַ הַפּוֹעֵל בְּנוֹפֵעַל** כי כל מציאותו של הרשימו הוא מכח המצייר שהוא פועל אותו, ומחדש אותו מאין ליש, ונמצא שהבניין המצייר הוא הפועל והרשימו שהוא הציור שבלבו הוא הנפעל, **וְכֵן לְהַפְּךָ,** מכך שכל כוחו של הנפעל הוא רק מכוח הפועל, למדים אנו להיפך, שכוחו של הנפעל כולל בתוכו את כוחו של הפועל הגנוז בו.

וְזֶהוּ פְּרוּשׁ אָדָם וְחַוָּה ד"ו פְּרָצוּפִים נִבְרָאוּ (עירובין יח.) - שני צורות נבראו כאחד, ששניהם היו כלולים ביצירה הראשונה

ציור, והיינו ציור הבניין שממנו בנה משה את המשכן, ולכן היא נקראת 'מנוחה' שממנה נמשכת התנועה שהיא הציור בפועל. וְהוּ הַחַיִּית שֶׁל הָעוֹלָם שמקבל חיות בכל עת מה'מנוחה' שהיא הבינה ששורה על העולם בשבת.

וְכִּי שֶׁלֹא הִיא הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת בששת ימי המעשה וממילא לא נתקיימה בו התכלית הנרצית במחשבה קדומה - לֹא הִיא הַחַיִּית שֶׁל צִיּוֹר הַמַּחְשָׁבָה הַקְדוּמָה שׁוֹרָה עָלָיו, וְהַשְּׁלוֹם הַצּוֹרֵה הַשְּׁלִימָה שֶׁבַּמַּחְשָׁבָה הַנִּקְרָאת מְנוּחָה לֹא שָׂרִיא אִינָה שׁוֹרָה אֲלֵא בְּאַתֵּר שְׁלֵיִם רק במקום שלם (זוהר ויחי רטז); שהוא בשלימות רוחנית כמו השורש שלו, והשורש שלו יכול לשרות עליו. וְהוּ מָה הִיא הָעוֹלָם חֶסֶד לקיומו - חיבור אל הַמְּנוּחָה. וְהוּ (בראשית ב ב) 'וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְגו' שביום השביעי של הבריאה נשלם כבוד השם בעולם, ואז שרה הציור הפנימי של כבוד השם על מציאות הגשמית של העולם, ובכך נשלמה השראת נשמת העולם וחיותו בקרבו.

וְהוּ הַצִּיּוֹר הַשּׂוֹרֵה הַמַּחְשָׁבָה קְדוּמָה הַחַיִּית שֶׁל הָעוֹלָם, כִּי כַח הַפּוֹעֵל בְּנִפְעָל, עַל דְּרָךְ מִשְׁלַל כְּמוֹ שֶׁהָאֵמֶן מְצִיר תַּחְלָה כָּל הַבְּנִיָּן בְּמַחְשַׁבְתּוֹ אוֹ עַל הַנִּייר וְאַחֵר כָּךְ עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וּבִזְהָ בְּצִיּוֹר שְׁחֻקָּךְ בְּמַחְשַׁבְתּוֹ נוֹתֵן חַיִּית מוֹלִיד חַיִּית הַמַּעֲשֶׂה בְּתוֹךְ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאוֹמֵן עֲצוּמוֹ, וְחַיִּית זֹאת הִיא גַם מְקוּר כַח הַמַּצִּיאוֹת שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וְלִכֵּן הוּא נוֹתֵן כַח, אֶל בְּנִיית הַבְּנִיָּן שֶׁיְהִי קָיָם גַם כִּשְׁהוּא עוֹמֵד, שֶׁהַכֵּל מִכַּח מַחְשַׁבְתּוֹ וּמַעֲשָׂיו שֶׁמְקִיְיָמִים אֶת הַבְּנִיָּן.

אֶךְ הַבְּנִיָּן שֶׁבְּצִיּוֹר שֶׁנִּצְטַיֵּיר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁל הָאוֹמֵן, וְלַעֲנִיָּינוּ - הָעוֹלָם כְּפִי שֶׁנִּצְטַיֵּיר בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַקְּבָ"ה עֲצוּמוֹ, הוּא נִקְרָא מְנוּחָה, שֶׁלֹא הִיא בְּמַעֲשֶׂה מְלָאכָה, וְנִקְרָא עוֹלָם הַתְּעַנּוּג שֶׁבוֹ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂע בְּבִנְיָן הַעֲתִיד לְהִיֵּית וּבְכַךְ מוֹלִיד חַיִּית אֶל כַח הַעֲשִׂיָה שֶׁלוֹ, וְכִמוֹ שֶׁאִיֵּתָא בְּסַפְרֵי הַקְּבֵלָה (עֵינֵי זוֹהַר חֲדָשׁ בְּרֵאשִׁית ב: שם שְׁמוֹת כ.ב.) שֶׁבִּינָה שֶׁהוּא בְּמַחְשַׁבָה צִיּוֹרָה צִיּוֹרֵי כְּנוֹדָע, הַבִּינָה הִיא תְּעַנּוּג שֶׁנִּמְשָׁךְ אֶל תוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה בְּאוֹפֵן שֶׁל

אֶת הַמְּרָאָה וְגו' (שמות ג ג). כִּי מִשֶׁה רָאָה אֶת הַנּוֹקְבָא אֶת אֹרֶה שֶׁל סְפִירַת הַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת ה'רְשִׁימוֹ', שֶׁמִּקְבַּלְת אֶת הָאוֹר מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ בְּרוּךְ הוּא, וְהִבִּין שֶׁזֶה הַדְּמִיוֹן דֵּהֵינּוּ אֶסְפֵּקְלָרִיא שֶׁאִינָה מְאִירָה כִּי אֵין אֹרֶה מִעַצְמָה וְלִית מְגַרְמָה כְּלוּם - אֵלֵא שְׁנוּבַעַת מֵאֶסְפֵּקְלָרִיא הַמְּאִירָה, דֵּהֵינּוּ אֹרוֹ יִתְבַרַךְ כְּנִזְכָּר, וְעֵקֶר הָרְאוֹת מְקוּר הַשַּׁעַת הַמְּרָאָה וּמִשְׁפִּיעַ כְּבוֹד הַשֵּׁם שֶׁבוֹ יֵשׁ לְהַתְדַבֵּק הוּא הַמְּרָאָה, הֵינּוּ בְּחִינַת הַמִּשְׁפִּיעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת הַזְכָּר, "מְרָאָה" מִלְשׁוֹן מִפְעִיל - מְבִיא וּמִשְׁפִּיעַ אֶת הָרְאִיָּה, וְהוּא הַמְּכוּנָה הַקְּדֻלָּה הֵזָה, דֵּהֵינּוּ בְּחִינַת אֶסְפֵּקְלָרִיא הַמְּאִירָה הַמְּכוּנָה הַמְּרָאָה הַגְּדוּלָּה כִּי הִיא הַמִּשְׁפִּיעָה אֶל הַמְּרָאָה הַקָּטָן, וְלִכֵּן אִמְרָ אֶסְרָה נָא, לְהַסִּיר עֲצוּמוֹ מִזֶּה הַמְּרָאָה שֶׁהוּא הָרְשִׁימוֹ לְבוֹא לְבְּחִינַת דְּכָר שֶׁהוּא הָעֵיקֶר, כִּי כֵן דְּרָךְ הַחֶכֶם שֶׁמִּדְבַּק אֶת עֲצוּמוֹ תְּמִיד בְּשׁוֹרֵשׁ הַחֲכָמָה, וְכִשְׁרוּאָה אֶת הַצִּיּוֹר הַחִיצוֹנִי שֶׁנּוֹלָד מֵהַחֲכָמָה, מִיַּד חוֹזֵר לִידְבַּק עֲצוּמוֹ בְּעֵיקֶר שֶׁהוּא הַחֲכָמָה הַמִּשְׁפִּיעָה אֶל הַצִּיּוֹר, וְלַעֲנִיָּינוּ רְצָה מִשֶׁה רְבִינוּ לְהַתְדַבֵּק בְּכִנְסַת יִשְׂרָאֵל כְּפִי שֶׁהִיא כְּלוּלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ הַקְּבָ"ה, שֶׁקְדוּשָׁתוֹ בְּרִיךְ הִיא וְיִשְׂרָאֵל חֵד הֵם.

וְזֶה הָרְאָה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ בְּרוּךְ הוּא בְּנִבְנוּאָה רְאִשׁוֹנָה אֶת בְּחִינַת הַרְשִׁימוֹ, וְזֶכָה מִזֶּה לְאֶסְפֵּקְלָרִיא הַמְּאִירָה לְרֵאוֹת אֶת הָאוֹר הַפְּנִימִי שֶׁל מַחְשַׁבְתּוֹ הַקְּבָ"ה כְּבִיכּוּל, לְהַתְּכַלֵּל בּוֹ וְלְהַתְּאָחַד בּוֹ.

וְעַתָּה מְבַאֵר רְבִינוּ עֵינֵי נוֹסֵף, בְּאוֹפֵן בְּנִיין הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי מִשֶׁה רְבִינוּ:

וְהוּ שֶׁאִמְרָ לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ בְּרוּךְ הוּא לְמִשֶׁה עַל עֲשִׂיַת הַמִּשְׁכָּן וְכִלְיוֹ (שְׁמוֹת כה מ) וְרָאָה וַעֲשֶׂה בְּתַבְנִיתֶם אֲשֶׁר אִתָּה מְרָאָה בְּהָר. כִּי מִשֶׁה רָאָה בְּהָרָה סִינַי כִּשְׁעֵלָה הַשְּׁמַיְמָה - אֶת הַחַיִּית וְהַרוּחָנִית מֵהַמִּשְׁכָּן עִם כָּל פְּרִטְיוֹתָיו, וְכִשְׁרָאָה נִשְׂאָר הָרְשִׁימוֹ אֲצִלּוֹ נוֹתֵרָה הָאֵרֶת הַמְּרָאָה חֻקּוֹ בְּנִפְשׁוֹ, כִּי הַהִסְתַּכְלוּת עוֹשֶׂה כְּלִים בְּתוֹךְ הַנֶּפֶשׁ, וְכִשְׁעֵלָה הַמִּשְׁכָּן בְּזֶה הָרְשִׁימוֹ, מִכַּח הַרְשִׁימוֹ הַזֶּה שֶׁנִּחְקָק בְּמַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁהוּא הַפּוֹעֵל אֶת הַמַּעֲשֶׂה הִיא כַח הַפּוֹעֵל בְּנִפְעָל כַח הַמְּרָאָה הַחֻקּוֹ בְּנִפְשׁוֹ שֶׁמְכּוּחוֹ עֵשֶׂה אֶת הַמִּשְׁכָּן הוּא אֲשֶׁר פִּעַל אֶת הַרְשִׁימוֹ אֲשֶׁר בּוֹ, וְנִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה יִשְׁרָה הָרְשִׁימוֹ עִם הַבְּחִינָה הָרְאִשׁוֹנָה שֶׁהִיא הַצּוֹרֵה הַרוּחָנִית שֶׁל הַמִּשְׁכָּן עַל הַמִּשְׁכָּן הַגְּשָׁמִי, כִּי בְּרְשִׁימוֹ כְּלוּל הַדְּבָר שֶׁהוֹלִיד אֶת הַרְשִׁימוֹ גַּם כֵּן, כְּנִזְכָּר וְנִמְצָא שֶׁהַמִּשְׁכָּן נִבְרָא עַל יְדֵי עֲצָם הַמִּשְׁכָּן שֶׁלְמַעֲלָה, שֶׁהָאֵרֶת נִמְשַׁכָּה לְמִשְׁכָּן שֶׁלְמַטָּה עַל יְדֵי ה'רְשִׁימוֹ' שֶׁנִּחְקָק בְּלִבּוֹ שֶׁל מִשֶׁה.

וְהִנֵּה כְּשֶׁעֲלָה בְּרִצּוֹן הַמְּאִצִּיל אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם, נִצְטַיֵּיר בְּמַחְשַׁבָה קְדוּמָה כָּל בְּנִיָּן הָעוֹלָם, וְאֵז נּוֹצְרָה הַיִּצִּירָה הָרְאִשׁוֹנָה שֶׁל בְּנִיָּן הָעוֹלָם בְּבְחִינַת מַחְשָׁבָה וְצִיּוֹר שֶׁהִיא הַשּׁוֹרֵשׁ הַמַּחֲיָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה בְּפּוֹעֵל, וְהוּ שִׁיטַּד הַפִּיטוֹן בְּפִיטוֹ לִכָּה דוּדֵי סוּף מְעֵשָׂה מְצִיאוֹת הָעוֹלָם - שׁוֹרְשׁוֹ וְחַיּוֹתוֹ מְבְּחִינַת הַרְשִׁימוֹ בְּמַחְשַׁבָה תַּחְלָה.

סדר

ספר החוכמה

לחזקת דברי אבותינו ז"ל
מסלאנים

חלוקה לקטעים
סימני פסוק וניקוד
פתיחת ראש תיבות
עימוד מפורא ושובה לב

פרקי מכוא ותולדות
כתורות משנה
ביאור
ציורים והשוואות

סוד העבודה המצוייר

עז וזרר
חיים של תורה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

